

OHJE KILPAILULAINSÄÄDÄNNÖN ASETTAMISTA RAJOITUKSISTA KILPAILIJOIDEN VÄLISELLE YHTEISTYÖLLE KESTOPUUTEOLLISUUS RY:N TOIMINNASSA

[Hyväksytty hallituksen kokouksessa 13.10.2020](#)

OHJEEN TARKOITUS

Tämän ohjeen tarkoitus on kertoa kilpailulainsäädännön merkityksestä sekä varmistaa, ettei kilpailulainsäädäntöä rikota Kestopuuteollisuus ry:n toiminnassa. Tämä ohje ei ole tyhjentävä eikä se ota kantaa kaikkiin kilpailuoikeudellisiin kysymyksiin. Epäselvissä tapauksissa on suositeltavaa ottaa yhteyttä yhdistyksen toiminnanjohtajaan.

KESKEISIMMÄT OHJEET

1. Noudata kilpailuoikeudellisia periaatteita ja kilpailulakia kaikessa Kestopuuteollisuus ry:n toiminnassa.
2. Suunnittele kokoukset huolellisesti siten, että niihin ei oteta mukaan asioita, joilla voi olla vaikutusta yritysten tulevaan hinta- ja markkinakäyttäytymiseen. Tällaisia aiheita ovat yritysten luottamukselliset tiedot kuten esim:
 - hinnat tai tiedot, joista hintoja voidaan päätellä
 - ostoalueet, myyntialueet
 - tuotantotavoitteet
 - markkinaosuustiedot
 - tulevat investoinnit
 - liikevaihtotiedot
 - myynnin volyymit
 - kustannusrakenteet
 - tiedot asiakkaista ja niiden ostoista
 - liikesalaisuuksiin luokiteltavat tekniset ja kaupalliset asiat
3. Laadi esityslista siten, että siinä käy selkeästi ilmi toisaalta keskustelua edellyttävät asiat ja toisaalta vain tiedoksi tarkoitetut asiat.
4. Hyväksytä esityslista osallistujilla kokouksen työjärjestykseksi ja pitäydy siinä koko kokouksen ajan.
5. Älä liitä tilastoyhteenvetoihin ja markkinakatsauksiin kommentteja, analyysyjä ja huomioita, joiden perusteella voidaan päätellä tulevaa hinta- tai markkinakehitystä — yritysten toimintaan liittyvät luottamukselliset tiedot on pidettävä luottamuksellisina

OHJE
8.10.2020

- yhteenvedot ja tilastot eivät saa luonteensa puolesta mahdollistaa kilpailuoikeudellisesti kiellettyä toimintaa
 - luottamuksellisena Kestopuuteollisuus ry:n käyttöön tilastojen ja katsausten laatimista varten annetuista tiedoista ei saa keskustella kokouksissa eikä niistä saa vaihtaa myöskään tietoja kilpailijoiden kesken
6. Jos kokouksen aikana epäilet, että keskustelu siirtyy kielletylle puolelle, huomauta siitä välittömästi ja keskeytä aiheen käsittely (tämä velvollisuus koskee kaikkia kokoukseen osallistuvia).
7. Kirjaa pöytäkirjaan kokoukseen osallistujien nimet sekä käsitellyt aiheet tosiasiallisesti ja selkeästi.

KILPAILULAINSÄÄDÄNNÖN TARKOITUS

Euroopan unionin perussopimuksessa todetaan, että jäsenvaltioiden ja unionin on otettava käyttöön sellainen talouspolitiikka, jota harjoitetaan vapaaseen kilpailuun perustuen avoimen markkinatalouden periaatteen mukaisesti.

Euroopan kilpailupolitiikan nimenomaisena tavoitteena on yhteismarkkinoiden tehokkaan kilpailutilanteen puolustaminen ja kehittäminen. Kilpailu kuuluu markkinatalouden perustekijöihin ja tehokkaan kilpailun edellytyksenä on, että markkinat koostuvat riittävän monesta toisistaan riippumattomista tarjoajista, joista jokaiseen kohdistuu muiden tarjoajien suunnalta kilpailupainetta.

Kilpailutilanne saa kunkin tarjoajan etsimään itsenäisesti keinoja päästä tasapainoiseen hintalaatusuhteeseen kysynnän vaatimuksia vastaavalla tavalla. Kilpailun tarkoituksena on taata kuluttajille paras mahdollinen tuotteiden ja palvelujen hintalaatusuhde. Kilpailu saa yritykset myös huolehtimaan kilpailukyvystään ja tehokkuudestaan.

Toimijoiden itsensä tulee huolehtia, että toiminta ei riko kilpailulaissa tarkoitettuja kielletyksi katsottuja toimia.

KIELLETYT JA SALLITUT KILPAILUNRAJOITUKSET

Kilpailulaissa kielletään yritysten välisiin sopimuksiin, järjestelyihin ja muuhun yhteisymmärrykseen perustuvat kilpailunrajoitukset (5 §) ja määräävän markkina-aseman väärinkäyttö (7 §). Kaikki 5 §:ssä kielletyt kilpailunrajoitukset eivät kuitenkaan ole lainvastaisia, koska järjestelyt voivat kuulua 6 §:ssä lueteltujen poikkeuksien piiriin.

On huomattava, että kilpailulakia ei lähtökohtaisesti sovelleta sopimuksiin ja järjestelyihin, jotka koskevat työmarkkinoita.

Kartellit — kilpailulain 5 §

Kilpailulain 5 § koskee sekä kilpailevien yritysten välisiä (horisontaaliset kilpailunrajoitukset) että toimitusjaketuiteitä koskevia sopimuksia (vertikaaliset kilpailunrajoitukset).

OHJE
8.10.2020

Sellaiset elinkeinonharjoittajien väliset sopimukset, elinkeinonharjoittajien yhteenliittymien päätökset sekä elinkeinonharjoittajien yhdenmukaistetut menettelytavat, joiden tarkoituksena on merkittävästi estää, rajoittaa tai vääristää kilpailua tai joista seuraa, että kilpailu merkittävästi estyy, rajoittuu tai vääristyy, ovat kiellettyjä. Sopimusten ja yhdenmukaisten menettelytapojen 8 syntyminen voi tapahtua joko nimenomaisesti sopien tai myös hiljaisesti. Kiellettyjä ovat erityisesti sellaiset sopimukset, päätökset ja menettelytavat:

1. joilla suoraan tai välillisesti vahvistetaan osto- tai myyntihintoja taikka muita kauppaehtoja;
2. joilla rajoitetaan tai valvotaan tuotantoa, markkinoita, teknistä kehitystä taikka investointeja;
3. joilla jaetaan markkinoita tai hankintalähteitä;
4. joiden mukaan eri kauppakumppaneiden samankaltaisiin suorituksiin sovelletaan erilaisia ehtoja siten, että kauppakumppanit asetetaan epäedulliseen kilpailuasemaan; tai
5. joiden mukaan sopimuksen syntymisen edellytykseksi asetetaan se, että sopimuspuoli hyväksyy lisäsuoritukset, joilla niiden luonteen vuoksi tai kauppatavan mukaan ei ole yhteyttä sopimuksen kohteeseen.

On huomattava, että myös toimialajärjestö on tulkittu elinkeinonharjoittajien yhteenliittymäksi. Jos em. sopimus, päätös tai menettelytapa on tehty yhdistyksen toiminnassa, myös yhdistys katsotaan osalliseksi kiellettyyn toimintaan.

Hyväksytyt kilpailunrajoitukset — kilpailulain 6 §

Kaikki 5 §:ssä kielletyt kilpailunrajoitukset eivät kuitenkaan aina ole lainvastaisia, koska järjestelyt voivat kuulua lain 6 §:ssä lueteltujen poikkeuksien piiriin.

Poikkeussäännöksen tarkoituksena on sallia sellaiset kilpailunrajoitukset, joiden kilpailua edistävät vaikutukset ovat suuremmat kuin niiden kilpailua rajoittavat vaikutukset. Lisäksi on otettava huomioon, että ns. vähämerkityksellisinä pidettävät järjestelyt jäävät kokonaan kilpailunrajoituslain soveltamisalan ulkopuolelle. Yhteistyö on sallittua, kun se tosiasiallisesti täyttää kaikki seuraavat edellytykset:

1. osaltaan tehostaa tuotantoa tai tuotteiden jakelua taikka edistää teknistä tai taloudellista kehitystä
2. jättää kuluttajille tai asiakkaille kohtuullisen osuuden näin saatavasta hyödystä
3. ei aseta asianomaisille elinkeinonharjoittajille rajoituksia, jotka eivät ole välttämättömiä mainittujen tavoitteiden saavuttamiseksi; ja
4. ei anna näille elinkeinonharjoittajille mahdollisuutta poistaa kilpailua merkittävältä osalta kysymyksessä olevia hyödykkeitä

Määräävän markkina-aseman väärinkäyttö — kilpailulain 7 §

Yhden tai useamman elinkeinonharjoittajan tai elinkeinonharjoittajien yhteenliittymän määräävän markkina-aseman väärinkäyttö on kiellettyä. Määräävän markkina-aseman syntyminen on tapauskohtaista mutta tietyissä tapauksissa yli 40 prosentin markkinaosuutta on jo pidetty oletuksena

OHJE
8.10.2020

määräävän markkina-aseman olemassaolosta. Kilpailulainsäädäntö ei siis kiellä määräävää markkina-asemaa sinänsä, vaan ainoastaan sen väärinkäytön. Väärinkäyttöä voi olla erityisesti (luettelo ei ole tyhjentävä):

1. kohtuuttomien osto- tai myyntihintojen taikka muiden kohtuuttomien kauppaehtojen suora tai välillinen määrääminen;
2. tuotannon, markkinoiden tai teknisen kehityksen rajoittaminen kuluttajien vahingoksi
3. erilaisten ehtojen soveltaminen eri kauppakumppanien samankaltaisiin suorituksiin kauppakumppaneita epäedulliseen kilpailuasetelmaan asettavalla tavalla; tai
4. sen asettaminen sopimuksen syntyminen edellytykseksi, että sopimuspuoli hyväksyy lisä-suoritukset, joilla niiden luonteen vuoksi tai kauppatavan mukaan ei ole yhteyttä sopimuksen kohteeseen

Määräävän markkina-aseman väärinkäyttöön yritykset voivat syyllistyä myös yhdessä toimien.

EU:n lainsäädännön ja kansallisen lainsäädännön välinen suhde

Suomen kansallista kilpailulakia sovelletaan kilpailunrajoituksiin, jotka eivät vaikuta EU:n jäsenvaltioiden väliseen kauppaan. Jos rajoitus on omiaan vaikuttamaan jäsenvaltioiden väliseen kauppaan (ns. kauppavaikutus toteutuu), rajoitukseen sovelletaan myös EU:n kilpailusääntöjä (Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen (SEUT) artiklat 101 ja 102). Kauppavaikutuskriteeri täyttyy hyvin helposti.

Kilpailulainsäädännön itsearvioinnissa on toimijoiden otettava huomioon huomattava määrä Kilpailuviraston antamia suuntaviivoja, Euroopan komission ja EU:n tuomioistuimen suosituksia, ohjeita ja ratkaisuja.

KILPAILULAINSÄÄDÄNNÖN VAIKUTUS KESTOPUUTEOLLISUUS RY: SSÄ

Kilpailulainsäädäntö ei sinänsä kiellä kilpailijoiden tapaamisia, mutta tapaamisten ja niissä käytyjen keskustelujen tulee olla edunvalvonnan kannalta perusteltuja. Kilpailulainsäädäntöä ei saa rikkoa myöskään edunvalvonnan nimissä. Epäselvyyksien välttämiseksi kilpailijoiden välisen tapaamisen ja sen sisällön tulee aina olla perusteltavissa.

Alan kannalta yleistä edunvalvontaa sekä yhteistyötä, joka johtaa yritysten tehostuneeseen toimintaan tuotantoa tukevilla toimenpiteillä (esim. vertailuanalyysit, kun niissä ei ole kiellettyjä elementtejä, ympäristönsuojelun parantamiseen tähtäävä yhteistyö, tutkimus- ja kehitysyhteistyö, koulutuskysymykset) voidaan pitää sallittuna. Tällaisella yhteistyöllä ei ole vaikutusta yritysten tulevaan hinta- tai markkinakäyttäytymiseen. Kestopuuteollisuus ry:n puitteissa tehtävän yhteistyön voidaan katsoa hyödyntävän myös viime kädessä kuluttajia.

Tietojenvaihdon ja tilastoyhteistyön osalta on varmistettava, että kerättävät tiedot ja niistä laadittavat yhteenvedot ja tilastot eivät luonteensa puolesta mahdollista kilpailuoikeudellisesti kiellettyä toimintaa.

Kestopuuteollisuus ry:ssä järjestettävistä kokouksista

Kestopuuteollisuus ry: n päättävänä elimenä toimii syyskokous, jonka päätöksentekoon voivat osallistua jäsenmaksunsa maksaneet jäsenet. Kestopuuteollisuus ry:ssä toimii yritysten edustajista koostuva toimielin (hallitus). Se toimii päätöksentekoa ohjaavana, päätöksiä toimeenpanevana sekä alan kannalta keskeisiin edunvalvontakysymyksiin yhteisiä kantoja muodostavana elimenä. Muita yhteistyön muotoja ovat kyllästetyn puun kierrätykseen, yleiseen menekinedistämiseen, tutkimukseen ja kehitykseen sekä taloudellisen toiminnan edistämiseen liittyvät toimet.

Kaikista pidetyistä kokouksista tulee laatia pöytäkirjat, joissa näkyy osallistujien nimet sekä käsitellyt aiheet tosiasiallisesti ja selkeästi kirjattuna.

Kiellettyjä aiheita

Kestopuuteollisuus ry:n järjestämissä kokouksissa tai niiden puitteissa ei saa keskustella eikä muutoinkaan sivuta aiheita, joilla voi olla vaikutusta yritysten tulevaan kilpailukäyttäytymiseen. Yhtenä arviointikriteerinä voidaan pitää keskusteltavan aiheen luottamuksellisuutta yrityksen toiminnan kannalta. Tällaista yrityksen kilpailu- ja markkinakäyttäytymiseen vaikuttavaa luottamuksellista tietoa on mikä tahansa informaatio, joka on tuoretta ja jota ei ole saatavissa julkisista lähteistä ja jolla on merkitystä yritysten tulevan kilpailu- ja markkinakäyttäytymisen kannalta, esimerkiksi:

- hinnat (esim. raaka-aineiden ostohinnat ja tuotteiden myyntihinnat) tai tiedot, joista hintoja voidaan päätellä
- ostoalueet, myyntialueet
- tuotantotavoitteet (tuotantoon liittyvät lisäykset tai rajoitukset)
- markkinaosuustiedot
- tulevat investoinnit
- liikevaihtotiedot
- myynnin volyymit
- kustannusrakenteet
- tiedot asiakkaista ja niiden ostoista
- liikesalaisuuksiin luokiteltavat muut tiedot (tekniset ja kaupalliset)

Tiedoista, jotka on annettu luottamuksellisena Kestopuuteollisuus ry:n käyttöön tilastojen laatimista varten, ei saa keskustella kokouksissa eikä niistä saa vaihtaa myöskään tietoja kilpailijoiden kesken.

Etenkin ajankohtaiset puunhankinta-, tuotanto-, markkina- ja hintakatsaukset ovat luottamukselliseen tietoon perustuvia katsauksia, joihin ei saa liittää kommentteja, analyysyjä ja huomioita, joiden perusteella voidaan päätellä tulevaa hinta- tai markkinakehitystä. Tällaisten katsausten esittäminen kokouksissa ja etenkin niistä mahdollisesti käytävät keskustelut on myös katsottava kilpailuoikeudellisesti kriittisiksi.

OHJE
8.10.2020

Vaarana on, että keskustelut aiheuttavat liiallista läpinäkyvyyttä ja niiden perusteella voidaan ennakoida muiden yritysten tulevaa markkinakäyttäytymistä. Tämän takia niistä ei saa keskustella kokouksessa yritysedustajien kesken eikä myöskään kahden kesken Kestopuuteollisuus ry:n edustajien kesken.

On huomattava, että myös pelkkä passiivinen läsnäolo kokouksessa, jossa jotkut osallistujista käyvät kiellettyä keskustelua, voidaan katsoa kilpailunrajoitukseen osallistumiseksi.

YHTEENVETO

Tähän ohjeeseen kirjatut kilpailuoikeudelliset periaatteet ovat tarkoitettu suuntalinjoiksi Kestopuuteollisuus ry:n toimintaan. Kilpailulainsäädännön soveltaminen ei ole yksiselitteistä, joten epäselvissä kysymyksissä oikean soveltamislinjan löytäminen edellyttää tapauskohtaista harkintaa.